

Jak zamezit neustálému zdražování pitné vody

17.5.2025 - | Česká strana sociálně demokratická

Vodné a stočné už několikátým rokem roste o desítky procent, což je v přímém rozporu s naším programem „Bydlení je naše zbrojení“, jehož cílem zajistit dostupné bydlení pro všechny. Skokový růst vodného a stočného nás od dosažení tohoto cíle nepochybně vzdaluje. Sociální demokraté 13. května zveřejnili dlouhodobý program VIZE 2035, který se řešení tohoto problému věnuje například v bodu 163, kde říkáme, že předpokladem zajištění dostatku vodních zdrojů pro zásobování obyvatel je mj. upřednostnění veřejného vlastnictví a provozování vodovodů a kanalizací. Smyslem tohoto článku je uvést tento programový bod do souvislostí.

Vodné je úplatou za pitnou vodu a za službu spojenou s jejím dodáním ve výši ekonomicky oprávněných nákladů, přiměřeného zisku a daně. V definici ale chybí jakýkoliv aspekt sociální únosnosti ceny vody. O vodném a stočném rozhodují obce, které buď dávají přednost nízké ceně na úkor oslabení investic do vodohospodářské infrastruktury, nebo naopak uplatňují plně nákladovou cenu bez ohledu na sociální dopady. V prvním případě má taková cenotvorba neblahý dopad na kvalitu vodovodní sítě s významnými dopady na ztráty vody (viz Benchmarking Mze), které zpětně náklady na pitnou vodu opět zvyšují. Přihlédneme-li i k faktu, že ČR disponuje omezenými zdroji pitné vody, pak dotování vodného prostřednictvím dluhu na infrastrukturu s důsledkem vyšších než průměrných ztrát, není cestou k „levnému bydlení“ ani k trvalé udržitelnosti a mělo by být spíše parametrem k vymáhání nápravy ze strany státu, a to včetně aplikace sankcí. Druhý přístup naopak vede k neúměrnému nárůstu vodného a – jak je uvedeno v úvodu – k prodražování bydlení nad únosnou mez.

Připustíme-li, že předpokladem dlouhodobé udržitelnosti je zajištění potřebných prostředků na pokrytí stávajících i budoucích nákladů spojených s výrobou a dodávkou pitné vody, jakož i odváděním a čištěním odpadních vod na jedné straně, pak stejným předpokladem udržitelnosti musí být i cenová dostupnost této služby na straně druhé, protože cenově nedostupná pitná voda ohrožuje sociální soudržnost. Jak to zajistit?

Sociální demokracie za mnohem účinnější, než je zavedení povinnosti uplatňovat plně nákladové ceny, považuje prosazení „motivačních nástrojů“, které by směřovaly obce k postupné integraci vlastnictví a správy vodohospodářské infrastruktury. Integrace do větších uskupení (vlastnických nebo i provozních celků) je možná buď „vstupem“ obce do dobrovolného svazku obcí nebo vlastnické společnosti. Úkolem státu je pak zajistit, aby jednotlivé členské obce měly z této integrace prospěch, tj. aby participovaly na výnosech plynoucích z provozu vloženého vodohospodářského majetku, jakož i na výnosech z majetkové účasti ve společnosti provozovatele, prostřednictvím případných podílů na zisku. Protože se však jedná o veřejnoprávní subjekt předpokládá se, že dosažený zisk bude použit na splacení úvěru na financování koupě podílu/akcií ve společnosti provozovatele a na vytváření společného fondu na investice do společně provozovaného vodohospodářského majetku.

Tím, že zavedeme povinnost umožnit vstup menšího celku do většího za uvedených podmínek, zabráníme nežádoucí atomizaci, která je příčinou podfinancování vodohospodářské infrastruktury. Chybějící prostředky pro financování plánu obnovy pak na principu solidarity lépe zvládne velký celek, přičemž solidarizující obce mohou být sanovány z budoucích výnosů. Pokuty a penále za neplnění zákonných povinností nebudou ze strany státu vymáhány právě za předpokladu, že se obce

rozhodnou špatný stav svých vodovodů a kanalizací řešit integrací s větším celkem. Snižování vodného a stočného pak bude logickým důsledkem úspor z rozsahu. Legislativní motivací k „netvorbě“ zisku ve prospěch nižších cen je pak princip neziskovosti veřejného vlastnictví a provozování vodovodů a kanalizací, které, jak bylo uvedeno, SOCDEM ve svém programu upřednostňuje.

<https://socdem.cz/akt-aktuality/jak-zamezit-neustalemu-zdrazovani-pitne-vody>